

Korduma kippuvad küsimused töötajate tervisekontrolli kohta

Praegusel ajal on soovitud väikeettevõtluse arendamine. Mida peaks teadma algaja ettevõtja töötajate tervisekontrollist?

Esimese asjana peaks tutvuma seadusandlusega: töötervishoiu- ja tööohutuse seadus (TTOS) ning „Töötajate tervisekontrolli kord“. Palju abi on ka Tööinspektsiooni kodulehe ja Tööelu portaali külastamisest. Tuleks endale selgeks teha, **kas teie ettevõttes on selliseid töökeskkonna ohutegureid, mis võivad töötajate tervist kahjustada**. Näiteks müra, vibratsioon, raskuste teisaldamine või praegu väga aktuaalne teema bioloogilised ohutegurid (koroona medtöötajatel, puukentsefaliit looduses töötajatel (metsatöölised)) ning kemikaalid, mida kasutatakse paljudel tööaladel ja mis võivad põhjustada nii mürgistusi kui allergilisi reaktsioone. Üha enam näeme psühhosotsiaalsest ülekoormusest tingitud tervisehäireid, olgu nendeks liigne töökoormus, töötamine eraldatud tingimustes või suhted kollektiivis. Ka sundasendid ja töö kuvariga on sage töökeskkonna terviserisk. Järgneb **töökeskkonna terviseriskide hindamine**, mis ongi aluseks töötajate tervisekontrollile saatmiseks.

Kes töökeskkonna riskide kaardistamisega tegeleb?

Tavaliselt on selleks vastava väljaõppe saanud töökeskkonnaspetsialist, aga väikeettevõttes, eriti nn mikroettevõtetes, kus töötajaid vähem kui 5, võib neid ülesandeid täita ettevõtte juht ise või mõni teine volitatud isik, kes omab vastavaid teadmisi. Nii või teisiti vastutab ettevõttes tööohutuse ja töötervishoiuüuete täitmise eest selle juht.

Kas isegi ühemehefirmas töötav firmaomanik peab läbima tervisekontrolli?

Täpselt nii. Kui omanik ise tegeleb tootmisega ja töökeskkonnas on terviseriske põhjustada võivaid ohutegureid (töö kuvariga, autoparandustöökoda jne), siis vastavalt seadusele peab ta läbima tervisekontrolli. Vähe sellest, ka juriidilise isiku juhatuse liikmele kohaldatakse TTOS-i (§ 1 lg 3):

„Käesolevat seadust (TTOS) kohaldatakse ka:

1. kinnipeetava tööle vanglas vangistusseaduses sätestatud erisustega;
2. õpilase ja üliõpilase tööle **õppepraktikal**;
3. **juriidilise isiku juhatuse** või seda asendava juhtorgani liikme tööle;
4. **teenuse osutamise lepingu alusel töötava füüsilise isiku**(edaspidi *teenuseosutaja*) tööle.“

Kes teeb töötajatele tervisekontrolli? Kes selle eest maksab?

TTOS määrab töötajate tervisekontrolli läbivijaks töötervishoiuarsti ja selle kulud kannab tööandja. (TTOS§ 13. Tööandja kohustused ja õigused)

Mille poolest erineb töötajate tervisekontroll tavalisest arstil käigust?

Siin on põhimõtteline erinevus. Töötervishoiuarsti esmane ülesanne on hinnata töökeskkonna ohtlikkust töötajate tervisele, s.t kas töökeskkond võib või on juba mõjutanud töötajate tervist niivõrd, et tekivad tervisehäired, halvemal juhul tööst põhjustatud haigus või isegi kutsehaigus. Selleks on vaja teada, kuidas erinevad ohutegurid võivad tervisele mõjuda – kas võivad tekkida mürgistusnähud, kuulmiskahjustus või hoopis häälepuue (nt õpetajatel). Väga sageli näeme luu-lihaskonna ülekoormusest tingitud haigusnähte. Seda kõike teades oskab töötervishoiuarst määrata uuringud/analüüsid, mille abil kahjustust hinnata.

Sama tähtis on töötaja üldise tervisliku seisundi hindamine – kas on võimalik, et töötaja üldhaigusest tingitud tervislik seisund ei võimalda kahjulikus töökeskkonnas üldsegi töötada, sest see halvendaks tema tervist. Mõnikord võib mõni haigus olla ohtlik teatud tingimustel töötamiseks (nt epileptik elektrikuna või autojuhina). Sellise kompleksse lähenemisega saame anda hinnangu töökeskkonna ja töökorralduse (näiteks öötöö, osalise töökoormuse vajadus) sobivuse kohta töötajale ja võimalusel soovitada tööandjale lahendusi töökeskkonna töötajasõbralikumaks muutmisel. Kokkuvõtvalt hinnatakse töötajate tervisekontrollis töökeskkonna sobivust töötajale.

Väljavõte määrusest „Töötajate tervisekontrolli kord“: „§ 4. Töötervishoiuarsti ülesanded tervisekontrolli tegemisel.

Tervisekontrolli tegemisel töötervishoiuarst:

1. hindab töötaja terviseseisundit;
2. hindab töökeskkonna või töökorralduse sobivust töötajale;
3. selgitab välja töötaja tööst põhjustatud haigestumise või võimaliku kutsehaigestumise.“

Kui otsin oma asutuse töötajatele tervisekontrolli tegijat, siis millest alustada?

Terviseameti kodulehel on tervishoiuteenust osutavate asutuste tegevuslubade register, sealt leiategi endale sobiva.

Miks valida töötervishoiu teenuse partneriks just Ida-Tallinna Keskhaigla?

Meie haiglas on töötervishoiuteenust osutatud juba üle 20 aasta ja meil töötavad suurte kogemustega töötervishoiuarstid. Meie töötervishoiuarstide töögraafik on selline, et neil jätkub piisavalt aega iga töötaja mured ära kuulata ja sellest lähtuvalt korraldada uuringuplaan. Mõnigi kord oleme saanud inimestelt tagasisidet, et just töötervishoiuarst kuulas kõik mu probleemid ära ja andis soovitusi edasiseks, kuigi need polnud otseselt seotud töökohaga.

Meil kui suurel haiglal on võimalik teha väga palju erinevaid uuringuid ja analüüse ning neid teevad oma eriala kogenud spetsialistid (laboriarstid, radioloogid, kardioloogid, taastusarstid, silmaarstid jne). Sõltuvalt töökeskkonna toimest tervisele kaasame just konkreetsel juhul vajalikud spetsialistid.

Siit ka kiire vastus eeldatavale küsimusele – me ei osuta laialt levinud nn „paketiteenust“, mille puhul kõik uuringud tehakse kõigile, sõltumata töökeskkonna olukorrast või töötaja tervisest. Püüame läheneda igale töötajale individuaalselt ning lähtuvalt tema tervisest määratakse uuringute maht. Loomulikult teeme ära need uuringud, mis iseloomustavad töökeskkonna terviseriske. Kasutame ka digiloos olevat infot – kui mõni analüüs on hiljuti töötajale tehtud teise arsti poolt, siis me ei koorma tööandja rahakotti kordusuuringuga. Siit tuleneb ühtlasi, et eri töötajate tervisekontrolli maksumus on erinev nii indiviiditi kui ka töökeskkonna terviseriskidest sõltuvalt.

Suure haigla eelis on ka see, et meil on võimalik töötajaid suunata teiste eriarstide juurde, kui ilmneb, et töötaja vajab tervise seisundi täiendavat uuringut või ravi. Kui tegemist ei ole tööst põhjustatud probleemiga, siis järgnev toimub juba Haigekassa rahastusel. Samuti saame mugavalt koos töötervishoiu visiidiga pakkuda Haigekassa poolt rahastatavaid [sõeluuringuid](#). Üha enam tööandjaid hoolib oma töötajate tervisest sedavõrd, et soovib laiendada tervisekontrolli lisauuringutega (nn [terviseaudit](#)), mida meie haigla samuti pakub.